UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

15 päivänä joulukuuta 2009 *

Asiassa C-284/05,

jossa on kyse EY 226 artiklaan perustuvasta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevasta kanteesta, joka on nostettu 15.7.2005,

Euroopan komissio, asiamiehinään G. Wilms ja P. Aalto, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Suomen tasavalta, asiamiehinään T. Pynnä, E. Bygglin, J. Heliskoski ja A. Guimaraes-Purokoski, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: suomi.

jota tukevat

Tanskan kuningaskunta, asiamiehenään J. Molde,

Saksan liittotasavalta, asiamiehinään M. Lumma ja U. Forsthoff,

Helleenien tasavalta, asiamiehinään E.-M. Mamouna ja K. Boskovits, prosessiosoite Luxemburgissa,

Italian tasavalta, asiamiehenään I. M. Braguglia, avustajanaan avvocato dello Stato G. De Bellis, prosessiosoite Luxemburgissa,

Portugalin tasavalta, asiamiehenään L. Inez Fernandes, ja

Ruotsin kuningaskunta, asiamiehenään A. Falk,

väliintulijoina,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, jaostojen puheenjohtajat A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, E. Levits ja C. Toader sekä tuomarit C. W. A. Timmermans, A. Borg Barthet (esittelevä tuomari), M. Ilešič, J. Malenovský ja U. Lõhmus,

julkisasiamies: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
kirjaaja: hallintovirkamies C. Strömholm,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 25.11.2008 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 10.2.2009 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on vaatinut kanteellaan yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Suomen tasavalta ei ole noudattanut EY 26 artiklan, yhteisön tullikoodeksista 12.10.1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 (EYVL L 302, s. 1; jäljempänä yhteisön tullikoodeksi) 20 artiklan ja näin ollen yhteisön

tullitariffin mukaisia velvoitteitaan, koska se on vapauttanut puolustustarvikkeiden tuonnin tullista vuosina 1998–2002, ja ettei se ole myöskään noudattanut yhteisöjen omista varoista tehdyn päätöksen 88/376/ETY, Euratom soveltamisesta 29.5.1989 annetun neuvoston asetuksen (ETY, Euratom) N:o 1552/89 (EYVL L 155, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 8.7.1996 annetulla neuvoston asetuksella (Euratom, EY) N:o 1355/96 (EYVL L 175, s. 3; jäljempänä asetus N:o 1552/89), 2 ja 9–11 artiklan ja yhteisöjen omista varoista tehdyn päätöksen 94/728/EY, Euratom soveltamisesta 22.5.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1150/2000 (EYVL L 130, s. 1) samojen artiklojen mukaisia velvoitteitaan, koska se on kieltäytynyt laskemasta, toteamasta ja asettamasta komission käyttöön tuontiin liittyviä omia varoja ja koska se on kieltäytynyt maksamasta viivästyskorkoa siitä, että mainittuja omia varoja ei ole asetettu komission käyttöön.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön säännöstö

2 Yhteisöjen omista varoista 24.6.1988 tehdyn neuvoston päätöksen 88/376/ETY, Euratom (EYVL L 185, s. 24) ja Euroopan yhteisöjen omista varoista 31.10.1994 tehdyn neuvoston päätöksen 94/728/EY, Euratom (EYVL L 293, s. 9) 2 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Yhteisöjen talousarvioon otettavia omia varoja ovat tulot, jotka kertyvät

– –

b) yhteisestä tullitariffista ja muista tulleista kertyvistä maksuista, jotka yhteisöjen toimielimet ovat vahvistaneet tai vahvistavat muiden kuin jäsenvaltioiden kanssa käytävälle kaupalle, sekä Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden tullimaksuista

_ _”

3 Yhteisön tullikoodeksin 20 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Tullien, jotka lain mukaan kannetaan tullivelan syntyessä, on perustuttava Euroopan yhteisöjen tullitariffiin.

_ _

3. Euroopan yhteisöjen tullitariffi käsittää:

a) yhdistetyn tavaranimikkeistön;

_ _

c) yhdistetyssä nimikkeistössä tarkoitettuihin tavaroihin tavallisesti sovellettavat maksut ja muut veloitusperusteet kannettaessa:

– tulleja – –

– –

d) yhteisön tiettyjen maiden tai maiden ryhmien kanssa tekemiin tullietuuskohteluun oikeuttaviin sopimuksiin sisältyvät tullietuustoimenpiteet;

e) yhteisön yksipuoliset tiettyjä maita, maiden ryhmiä tai alueita koskevat tullietuustoimenpiteet;

f) yksipuoliset suspensiotoimenpiteet, jotka koskevat alennuksen tai vapautuksen myöntämistä tiettyihin tavaroihin sovellettavista tuontitulleista;

g) muut tariffitoimenpiteet, joista säädetään muussa yhteisön lainsäädännössä.

– –”

4 Yhteisön tullikoodeksin 217 artiklan 1 kohdassa todetaan seuraavaa:

”Tulliviranomaisten on laskettava jokainen tullivelasta johtuva tuonti- tai vientitullien määrä, jäljempänä ’tullien määrä’, heti, kun niillä on käytettävissään tarvittavat tiedot, ja kirjattava nämä määrät tilikirjoihin tai muulle vastaavalle tietovälineelle (tileihin kirjaaminen).

– –”

5 Siltä osin kuin on kyse yhteisöjen omien varojen asettamisesta komission käyttöön, Euroopan unionin neuvosto antoi asetuksen N:o 1552/89, jota sovelletaan käsiteltävänä olevassa asiassa kyseessä olevaan ajanjaksoon 30.5.2000 saakka. Kyseinen asetus korvattiin 31.5.2000 alkaen asetuksella N:o 1150/2000, jolla asetus N:o 1552/89 kodifioidaan sen sisältöä muuttamatta.

6 Asetuksen N:o 1552/89 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Tätä asetusta sovellettaessa yhteisöille kuuluvaa maksua päätöksen 88/376/ETY, Euratom 2 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitetuista omista varoista pidetään todettuna, kun tullilainsäädännössä säädetyt edellytykset maksun määrän merkitsemisestä kirjanpitoon ja sen tiedoksiannosta maksuvelvolliselle on täytetty.

a. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun toteamisen päivämäärä on tullilainsäädännössä säädetyn kirjanpitoon merkitsemisen päivämäärä.

_ _”

7 Kyseisen asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kunkin jäsenvaltion on hyvitettävä omat varat 10 artiklassa määriteltyjen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti tilille, joka on avattu tätä tarkoitusta varten komission nimissä kyseisen jäsenvaltion valtionvarainhallinnossa tai sen nimeämässä laitoksessa.

Tämän tilin pitäminen on maksutonta.”

8 Mainitun asetuksen 10 artiklan 1 kohdassa todetaan seuraavaa:

”Sen jälkeen, kun päätöksen 88/376/ETY, Euratom 2 artiklan 1 kohdan a ja b [ala]kohdassa tarkoitetuista omista varoista on vähennetty kymmenen prosenttia perimiskuluihin mainitun päätöksen 2 artiklan 3 kohdan mukaisesti, ne tuloutetaan viimeistään sitä kuukautta, jona maksu on tämän asetuksen 2 artiklan mukaisesti todettu, seuraavan toisen kuukauden 19 päivää seuraavana ensimmäisenä työpäivänä.

_ _”

9 Asetuksen N:o 1552/89 11 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Asianomaisen jäsenvaltion on maksettava kaikista 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulle tilille tehtävien tuloutusten viivästyksistä korkoa, jonka korkokanta on kyseisen jäsenvaltion rahamarkkinoilla eräpäivänä lyhyen aikavälin rahoitukseen sovellettava korkokanta kahdella [prosenttiyksiköllä] korotettuna. Korkokantaan lisätään 0,25 [prosenttiyksikköä] kutakin viivästyskuukautta kohden. Korotettua korkokantaa sovelletaan koko viivästyksen ajalta.”

10 Asetuksen N:o 1150/2000 22 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Kumotaan asetus (ETY, Euratom) N:o 1552/89.

Viittauksia kumottuun asetukseen pidetään viittauksina tähän asetukseen liitteen A osan vastaavuustaulukon mukaisesti.”

11 Näin ollen asetusten N:o 1552/89 ja N:o 1150/2000 2 ja 9–11 artikla ovat olennaiselta sisällöltään keskenään identtiset, vaikka toisessa viitataan päätökseen 88/376 ja toisessa päätökseen 94/728.

12 Asetuksen N:o 1150/2000 10 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu 10 prosentin määrä on korotettu 25 prosenttiin Euroopan yhteisöjen omien varojen järjestelmästä 29.9.2000 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2000/597/EY, Euratom (EYVL L 253, s. 42).

13 Mainitun päätöksen ensimmäisessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Berliinissä 24 ja 25 päivänä maaliskuuta 1999 kokoontunut Eurooppa-neuvosto sopi muun muassa, että yhteisöjen omien varojen järjestelmän olisi oltava oikeudenmukainen, avoin, kustannustehokas ja yksinkertainen ja perustuttava sellaisiin kriteereihin, joista käy parhaiten ilmi kunkin jäsenvaltion kyky osallistua rahoitukseen.”

14 Tiettyjen aseiden ja puolustustarvikkeiden tuontitullien suspendoimisesta 21.1.2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 150/2003 (EUVL L 25, s. 1) – joka on annettu EY 26 artiklan perusteella – viidennessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden sotilassalaisuuksien suojaamiseksi on luotava erityiset hallinnolliset menettelyt tullisuspension myöntämiseksi. Sen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen antama selvitys, jonka asevoimille aseet tai puolustustarvikkeet on tarkoitettu, olisi asianmukainen takuu siitä, että vaaditut edellytykset täyttyvät, ja sitä voitaisiin käyttää myös tullikoodeksissa vaadittuna tulliselvityksenä. Selvitys olisi annettava todistuksen muotoisena. On aiheellista määritellä todistuksissa käytettävä kaava ja sallia myös automaattisten tietojenkäsittelytekniikoiden käyttö selvityksessä.”

15 Kyseisen asetuksen 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tällä asetuksella vahvistetaan edellytykset jäsenvaltioiden sotilaallisesta puolustuksesta vastaavien viranomaisten toimesta tai nimissä kolmansista maista maahan tuotujen tiettyjen aseiden ja puolustustarvikkeiden tuontitullien yksipuoliselle suspendoinnille.”

16 Mainitun asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Sen estämättä, mitä 1 kohdassa säädetään, todistus ja maahantuodut tavarat voidaan sotilaallisista salassapitosyistä toimittaa tuontijäsenvaltion tätä varten nimeämille muille viranomaisille. Tällöin todistuksen antaneen toimivaltaisen viranomaisen on lähetettävä ennen kunkin vuoden tammikuun 31 ja heinäkuun 31 päivää kyseisiä maahantuotuja tavaroita koskeva yhteenveto saman jäsenvaltion tulliviranomaisille. Yhteenvedon on koskettava sen toimittamista välittömästi edeltävää kuuden kuukauden ajanjaksoa. Yhteenvedossa on mainittava todistusten lukumäärä ja myöntämispäivä sekä todistusten nojalla maahantuotujen hyödykkeiden tuontipäivä, kokonaisarvo ja bruttopaino.”

17 Asetusta N:o 150/2003 sovelletaan sen 8 artiklan mukaisesti 1.1.2003 alkaen.

Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely

18 Komissio oli vuonna 2001 aloittanut Suomen tasavaltaa vastaan ensimmäisen menettelyn, joka koski sotilaalliseen käyttöön tarkoitettujen tarvikkeiden tuontitullitonta maahantuontia. Kyseinen menettely päätettiin vuonna 2003, jolloin mainittua jäsenvaltiota vastaan aloitettiin tämän oikeusriidan taustalla oleva menettely.

19 Komissio lähetti 15.10.2003 päivätyllä kirjeellä Suomen tasavallalle virallisen huomautuksen, jossa se kehotti tätä suorittamaan tarpeelliset laskutoimitukset sellaisten omien varojen määrän määrittämiseksi, jotka oli jätetty maksamatta yhteisölle sen takia, että

puolustustarvikkeita oli tuotu maahan tullitta varainhoitovuosina 1998–2002, asettamaan kyseiset varat komission käyttöön ja maksamaan viivästyskorkoa asetuksen N:o 1150/2000 mukaisesti.

20 Suomen tasavalta katsoi 11.12.2003 päivätyssä vastauksessaan, että sillä oli erityistilanteensa vuoksi perusteet poiketa yhteisestä tullitariffista EY 296 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla keskeisten turvallisuusetujensa turvaamiseksi silloin, kun tuonti koski yksinomaan sotilaalliseen käyttöön tarkoitettuja tarvikkeita.

21 Tutustuttuaan Suomen tasavallan vastaukseen komissio lähetti 7.7.2004 perustellun lausunnon, jossa se kehotti kyseistä jäsenvaltiota toteuttamaan perustellun lausunnon noudattamisen edellyttämät toimenpiteet kahden kuukauden kuluessa sen vastaanottamisesta. Mainittu jäsenvaltio vastasi kyseiseen perusteltuun lausuntoon 2.9.2004 toistaen edellä esitetyt näkökohdat ja täsmentäen niitä.

22 Komissio katsoi Suomen tasavallan tällä tavalla toimittamat tiedot huomioon ottaen, ettei kyseinen jäsenvaltio ollut noudattanut perusteltua lausuntoa, ja se nosti käsiteltävänä olevan kanteen.

23 Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti hyväksyi 13.9.2007 antamallaan määräyksellä Tanskan kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Helleenien tasavallan, Italian tasavallan, Portugalin tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan väliintulijoiksi tukemaan Suomen tasavallan vaatimuksia.

Kanne

Asianosaisten lausumat

24 Komissio väittää, että Suomen tasavalta vetoaa virheellisesti EY 296 artiklaan voidakseen kieltäytyä asianomaisia tuonteja vastaavien tullien maksamisesta, koska niiden kantaminen ei uhkaa kyseisen jäsenvaltion keskeisiä turvallisuusetuja.

25 Komissio pitää virheellisinä Suomen tasavallan perusteluja, jotka perustuvat väitteeseen siitä, ettei puolustustarvikkeiden tuontia ja näin ollen kyseisen jäsenvaltion turvallisuutta koskevia tietoja voitu toimittaa komissiolle ja ettei kyseisen jäsenvaltion näin ollen pitänyt suorittaa komissiolle kyseisiä tulleja.

26 Komissio katsoo, että toimenpiteitä, joilla otetaan käyttöön poikkeuksia, kuten EY 296 artiklaa, on tulkittava suppeasti. Näin ollen asianomaisen jäsenvaltion, joka vaatii kyseisen artiklan soveltamista, on osoitettava, että se täyttää kaikki kyseisessä artiklassa määrätyt edellytykset silloin, kun se aikoo poiketa yhteisön tullikoodeksin 20 artiklasta, johon sisältyy tullien kantamista koskeva yleinen periaate, sellaisena kuin se on vahvistettu EY 26 artiklassa.

27 Komissio katsoo myös, että pelkästään se seikka, että tuotteet sisältyvät 15.4.1958 tehdyllä neuvoston päätöksellä 255/58 vahvistettuun luetteloon, jossa määritellään ne tuotteet, joihin EY 296 artiklan 1 kohdan b alakohtaa voidaan soveltaa, ei yksinään riitä johtamaan siihen, että kyseistä määräystä sovelletaan, koska kyseisessä määräyksessä edellytetään, että kaikki siinä luetellut edellytykset täyttyvät.

28 Komissio väittää näin ollen, että Suomen tasavallan asiana on osoittaa konkreettista ja yksityiskohtaista näyttöä esittämällä se, että käsiteltävänä olevassa asiassa kyseessä olevien tuontitullien kantaminen vaarantaa kyseisen jäsenvaltion keskeiset turvallisuusedut.

29 Komissio katsoo tältä osin, ettei se ole saanut sellaista yksityiskohtaista vastausta, jossa osoitettaisiin mahdollisuuksien mukaan täsmällisiin lukuihin tukeutuen, että jos Suomen tasavalta kantaisi kyseisestä tuonnista yhteisön tullilainsäädännössä säädetyt tullit, se ei kykenisi riittävästi turvaamaan keskeisiä turvallisuusetujaan. Vetoaminen kansainvälisiin sopimuksiin sisältyviin luottamuksellisuutta koskeviin lausekkeisiin tai kyseisen jäsenvaltion väitteet siitä, että sotilassalaisuudet estävät yhteisön tullilainsäädännön soveltamisen, eivät merkitse tällaista näyttöä.

30 Komissio toteaa, ettei se ole missään vaiheessa vaatinut luottamuksellisuutta koskevien lausekkeiden rikkomista. Komissio toteaa ainoastaan vaatineensa, että kyseiset tullit kannetaan ja asetetaan komission käyttöön. Komissio katsoo, että yhteisön lainsäädännön mukaisesti tuontitullien kantamista koskeva menettely on omiaan takaamaan käsiteltyjen tietojen luottamuksellisuuden. Komission mukaan on lisäksi Suomen tasavallan asiana huolehtia siitä, että luottamuksellisuutta koskevaa velvollisuutta noudatetaan, koska kyseinen jäsenvaltio ei voi vedota turvallisuusetujensa vaarantumiseen väittämällä, etteivät sen omat tulliviranomaiset noudata yhteisön tullikoodeksin säännöksiä kyseisellä alalla.

31 Komissio huomauttaa myös, ettei yksikään sellainen muu jäsenvaltio, joka on noudattanut yhteisön tullilainsäädäntöä, ole valittanut siitä tavasta, jolla yhteisön toimielimet ovat käsitelleet tietoja, jotka koskevat puolustustarvikkeiden tuontiin liittyvien tullien kantamista ja vastaavien varojen suorittamista yhteisölle.

32 Komissio korostaa tältä osin, että se, että Suomen tasavalta jättää kyseiset tullit kantamatta, merkitsee sitä, etteivät jäsenvaltiot ole yhdenvertaisia siltä osin kuin on kyse niiden maksuosuuksista yhteisön talousarvioon.

33 Suomen tasavalta katsoo, että jäsenvaltioilla on EY 296 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla laaja harkintavalta sellaisten toimenpiteiden osalta, joita ne toteuttavat turvatakseen keskeisiä turvallisuusetujaan ja jotka liittyvät sellaisiin tuotteisiin, joihin sovelletaan mainittua 1 kohdan b alakohtaa. Kyseisessä määräyksessä annetaan Suomen tasavallan mukaan jäsenvaltioille mahdollisuus poiketa EY 26 artiklasta ja yhteisön tullikoodeksista silloin, kun kyse on yksinomaan sotilaalliseen käyttöön tarkoitettujen tarvikkeiden tuonnista ja kun tarkoituksena on turvata niiden keskeiset turvallisuusedut asianomaisen jäsenvaltion erityistilanne huomioon ottaen.

34 Suomen tasavalta katsoo, että EY 296 artiklan soveltamisala on yleinen eikä se rajoitu perustamissopimuksen tiettyihin määräyksiin. Kyseisessä määräyksessä sallitaan näin ollen Suomen tasavallan mukaan poikkeaminen EY 26 artiklan – joka on määräys, jonka tarkoituksena on toimia oikeudellisena perustana, jotta yhteisön lainsäätäjä voi säätää tullilainsäädäntöä – soveltamisesta.

35 Suomen tasavalta katsoo, että sen asiana on arvioida sen keskeisten turvallisuusetujen puolustamiseksi tarvittavat toimenpiteet ja että sen mahdollistamiseksi, että yhteisöjen tuomioistuin voi kontrolloida, ettei jäsenvaltio käytä väärin oikeuksiaan, tulee jäsenvaltion osoittaa ne keskeiset turvallisuusedut, joihin se vetoaa, ja näyttää, että se on toteuttanut toimenpiteet vakuuttuneena niiden välttämättömyydestä näille eduille.

36 Suomen tasavalta toteaa, ettei se olisi voinut noudattaa yhteisön tullausmenettelyä kyseisten puolustustarvikkeiden tuonnin osalta ilman vaaraa siitä, että keskeisiä turvallisuustietoja olisi joutunut kolmannen osapuolen tietoon. Suomen tasavalta toteaa myös, että turvatakseen korkean teknologian puolustustarvikkeiden saannin ja

huoltovarmuuden sen oli noudatettava erittäin tarkkaan sopimuksia, jotka se oli tehnyt myyjävaltioiden kanssa ennen liittymistään Euroopan unioniin.

37 Siltä osin kuin on kyse erityisesti tuontitullien maksamisesta, Suomen tasavalta katsoo, että tarpeeseen vedota EY 296 artiklaan puolustustarvikkeiden maahantuonnin osalta vaikuttaa keskeisesti se, onko kyseisessä maassa omaa huomattavaa puolustusvälineteollisuutta, mitä puolustusvälineitä maahan tuodaan ja miten riippuvainen valtio on tuonnista. Suomen tasavallan mukaan kunkin jäsenvaltion velvollisuutena on nimittäin turvata omat keskeiset turvallisuusetunsa ja määrittää, mistä yhteisistä perustamissopimuksen määräyksistä se on pakotettu tekemään poikkeuksia EY 296 artiklan nojalla.

38 Suomen tasavalta korostaa, että niiden puolustustarvikkeiden luettelo, jotka se vapauttaa tullista, ei ole sisällöllisesti laajempi kuin EY 296 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu luettelo. Suomen tasavalta toteaa lisäksi, että asetuksen N:o 150/2003 mukaan tuontitullien kantaminen tällaisista tarvikkeista ei myöskään ole ollut mahdollista 1.1.2003 alkaen. Kyseisestä päivämäärästä alkaen Suomen tasavallan edut maahantuotujen puolustustarvikkeiden osalta on turvattu kyseisen asetuksen säännöksillä. Samanlainen tarve oli kuitenkin olemassa myös aikaisemmin tuotujen tuotteiden osalta. Suomen tasavalta korostaa, että sen edut maahantuotujen puolustustarvikkeiden osalta olivat vuoden 2002 joulukuussa samat kuin vuoden 2003 tammikuussa.

39 Suomen tasavalta väittää, että se, että jäsenvaltio on vapauttanut puolustustarvikkeet tuontitulleista EY 296 artiklan perusteella, ei välttämättä loukkaa moitteettoman varainhoidon periaatetta, jonka perusteella kaikkien jäsenvaltioiden on osallistuttava talousarvioon oikeasuhteisin osuuksin.

40 Suomen tasavalta katsoo myös, ettei EY 307 artiklaa voida soveltaa käsiteltävänä olevassa asiassa, koska sen toiminta on ollut yhteisön oikeuden ja erityisesti

EY 296 artiklan mukaista. Vastauksenaan komissiolle ja toissijaisesti kyseinen jäsenvaltio väittää kuitenkin, että sellaisia salassapitolausekkeita, jotka sisältyvät sopimuksiin, jotka on tehty ennen Suomen tasavallan liittymistä Euroopan unioniin mutta jotka on osittain pantu täytäntöön kyseisen liittymisen jälkeen, ei voitu asettaa kyseenalaisiksi tai neuvotella uudelleen, koska muuten kyseisten sopimusten täytäntöönpano ja näin ollen Suomen turvallisuus olisivat vaarantuneet.

41 Suomen tasavalta vaatii toissijaisesti siltä osin kuin on kyse mahdollisen viivästyskoron maksamisesta, että viivästyskorkoa olisi maksettava vasta tämän tuomion julistamispäivästä alkaen sillä perusteella, että menettely on kestänyt poikkeuksellisen pitkään ja että komissio kieltäytyi aloittamasta neuvotteluja ehdollisen maksun suorittamisesta.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

42 Yhteisön tullikoodeksissa säädetään tuontitullien kantamisesta kolmansista maista lähtöisin olevista sellaisista sotilaalliseen käyttöön tarkoitetuista tavaroista, joista käsiteltävänä olevassa asiassa on kyse. Riidanalaisten tuontien ajankohtana, eli ajanjaksona 1.1.1998–31.12.2002, yhdessäkään yhteisön tullilainsäädännön säännöksessä ei säädetty tuontitulleja koskevasta nimenomaisesta vapautuksesta tämänkaltaisten tavaroiden osalta. Kyseisenä ajanjaksona ei näin ollen ollut myöskään olemassa nimenomaista vapautusta velvollisuudesta suorittaa vastaavat tullit – tarvittaessa viivästyskorkoineen – toimivaltaisille viranomaisille.

43 Sen perusteella, että asetuksessa N:o 150/2003 on säädetty tiettyjen aseiden ja puolustustarvikkeiden tullien suspendoimisesta 1.1.2003 alkaen, voidaan lisäksi

päätellä, että yhteisön lainsäätäjä on lähtenyt siitä olettamuksesta, että ennen kyseistä päivämäärää oli olemassa velvollisuus suorittaa mainitut tullit.

44 Suomen tasavalta ei ole missään vaiheessa kiistänyt riidanalaisten tuontien tapahtumista huomioon otettavana ajanjaksona. Se on tyytynyt kiistämään yhteisön oikeuden riidanalaisiin omiin varoihin ja väittänyt, että EY 296 artiklan nojalla velvollisuus maksaa tulleja kolmansista maista tuoduista puolustustarvikkeista vahingoittaisi vakavasti sen keskeisiä turvallisuusetuja.

45 Vakiintuneessa oikeuskäytännössä on todettu, että vaikka jäsenvaltioiden asiana on toteuttaa niiden sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden varmistamiseen soveltuvat toimenpiteet, tästä ei kuitenkaan seuraa, että tällaiset toimenpiteet jäävät kokonaan yhteisön oikeuden soveltamisen ulkopuolelle (ks. asia C-273/97, Sirdar, tuomio 26.10.1999, Kok., s. I-7403, 15 kohta ja asia C-285/98, Kreil, tuomio 11.1.2000, Kok., s. I-69, 15 kohta). Oikeuskäytännön mukaan perustamissopimuksessa määrätään näet sellaisissa tilanteissa, joissa yleinen turvallisuus voi vaarantua, sovellettavista poikkeuksista ainoastaan EY 30, EY 39, EY 46, EY 58, EY 64, EY 296 ja EY 297 artiklassa, jotka koskevat tarkasti rajattuja poikkeustilanteita. Niistä ei voida päätellä, että perustamissopimukseen luonnostaan kuuluisi yleinen varaus, jolla suljettaisiin yhteisön oikeuden soveltamisalan ulkopuolelle kaikki yleisen turvallisuuden vuoksi toteutettavat toimenpiteet. Tällaisen varauksen tunnustaminen perustamissopimuksen määräysten erityisedellytyksistä riippumatta voisi vaarantaa yhteisön oikeuden sitovuuden ja yhdenmukaisen soveltamisen (ks. asia C-186/01, Dory, tuomio 11.3.2003, Kok., s. I-2479, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

46 Lisäksi on todettava, että EY 296 ja EY 297 artiklassa määrättyjä poikkeuksia on – kuten vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perusvapauksiin kohdistuvia poikkeuksia (ks. mm. asia C-503/03, komissio v. Espanja, tuomio 31.1.2006, Kok., s. I-1097, 45 kohta;

asia C-490/04, komissio v. Saksa, tuomio 18.7.2007, Kok., s. I-6095, 86 kohta ja asia C-141/07, komissio v. Saksa, tuomio 11.9.2008, Kok., s. I-6935, 50 kohta) – tulkittava suppeasti.

47 Erityisesti EY 296 artiklan osalta on todettava, että vaikka kyseisessä artiklassa mainitaan toimenpiteet, jotka jäsenvaltio voi katsoa tarpeellisiksi keskeisten turvallisuusetujensa turvaamiseksi, ja sellaiset tiedot, joiden ilmaiseminen olisi näiden etujen vastaista, mainittua artiklaa ei kuitenkaan voida tulkita siten, että siinä annettaisiin jäsenvaltioille valta poiketa perustamissopimuksen määräyksistä ainoastaan viittaamalla kyseisiin etuihin.

48 Arvonlisäveron alalla asiassa C-414/97, komissio vastaan Espanja, 16.9.1999 annetussa tuomiossa (Kok., s. I-5585) on lisäksi jo todettu, että Espanjan kuningaskunta oli jättänyt noudattamatta jäsenyysvelvoitteitaan, koska se ei ollut osoittanut, että Espanjan lainsäädännössä säädetty yksinomaan sotilaalliseen käyttöön tarkoitettujen aseiden, ammusten ja varusteiden tuonnin ja hankintojen vapauttaminen arvonlisäverosta olisi ollut EY 296 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla perusteltua kyseisen jäsenvaltion keskeisten turvallisuusetujen turvaamiseksi.

49 Näin ollen sellaisen jäsenvaltion, joka vetoaa edukseen EY 296 artiklaan, on näytettävä toteen tarve turvautua tässä artiklassa määrättyyn poikkeukseen keskeisten turvallisuusetujensa turvaamiseksi.

50 Näiden näkökohtien vuoksi ei voida hyväksyä sitä, että jäsenvaltio vetoaa puolustusmateriaalin kallistumiseen, joka aiheutuu siitä, että kolmansista maista lähtöisin olevan tällaisen materiaalin tuontiin sovelletaan tulleja, voidakseen välttyä sellaisilta velvollisuuksilta, jotka perustuvat yhteisön talousarvion solidaariseen rahoittamiseen,

sellaisten muiden jäsenvaltioiden vahingoksi, jotka puolestaan kantavat ja suorittavat edelleen tällaiseen tuontiin liittyviä tulleja.

51 Siitä väitteestä, jonka mukaan yhteisön tullimenettelyt eivät ole omiaan takaamaan Suomen tasavallan turvallisuutta, kun otetaan huomioon sellaiset luottamuksellisuutta koskevat vaatimukset, jotka sisältyvät viejävaltioiden kanssa tehtyihin sopimuksiin, on korostettava – kuten komissio perustellusti huomauttaa – että yhteisön tullijärjestelmän soveltaminen merkitsee sellaisten yhteisön virkamiesten ja kansallisten virkamiesten toimintaa, joihin kohdistuu tarvittaessa luottamuksellisuutta koskeva velvollisuus silloin, kun he käsittelevät arkaluonteisia tietoja, mikä on omiaan turvaamaan jäsenvaltioiden keskeiset turvallisuusedut.

52 Lisäksi sellaisissa selvityksissä, jotka jäsenvaltioiden on säännöllisesti toteutettava ja toimitettava komissiolle, ei edellytetä niin tarkkojen tietojen antamista, että tämä voisi vaarantaa mainittujen valtioiden edut turvallisuuden ja luottamuksellisuuden osalta.

53 Jäsenvaltioiden on tässä tilanteessa ja EY 10 artiklan – joka koskee jäsenvaltioiden velvollisuutta helpottaa komission sen tehtävän täyttämistä, joka liittyy perustamissopimuksen noudattamisen valvontaan – mukaisesti annettava komission käyttöön asiakirjat, jotka ovat tarpeen sen tarkistamiseksi, että yhteisön omat varat siirretään lainmukaisesti. Kuten julkisasiamies on huomauttanut ratkaisuehdotuksensa 168 kohdassa, tällainen velvollisuus ei kuitenkaan estä sitä, että jäsenvaltiot voivat tapauskohtaisesti ja poikkeuksellisesti EY 296 artiklan perusteella antaa tietoja vain asiakirjan tietyistä osista tai kieltäytyä antamasta tietoja ollenkaan.

54 Edellä esitettyjen näkökohtien perusteella on todettava, ettei Suomen tasavalta ole osoittanut, että EY 296 artiklan soveltamiseksi tarvittavat edellytykset olisivat täyttyneet.

55 Suomen tasavalta on vaatinut, että tämän tuomion vaikutukset rajataan viivästyskoron maksamista koskevan velvollisuuden osalta tämän tuomion julistamisen jälkeiseen aikaan, ja tältä osin on todettava, että vaatimusta on perusteltu sillä, että menettely on kestänyt poikkeuksellisen pitkään ja että komissio on kieltäytynyt aloittamasta neuvotteluja ehdollisen maksun suorittamisesta.

56 Tältä osin on muistettava, että unionin tuomioistuin voi vain poikkeustapauksissa, yhteisön oikeusjärjestykseen erottamattomasti kuuluvaa yleistä oikeusvarmuuden periaatetta soveltaen, rajoittaa kaikkien asianomaisten henkilöiden mahdollisuutta vedota sen tulkitsemaan oikeussääntöön vilpittömässä mielessä perustettujen oikeussuhteiden pätevyyden kyseenalaistamiseksi (ks. mm. asia C-104/98, Buchner ym., tuomio 23.5.2000, Kok., s. I-3625, 39 kohta).

57 Tällainen ratkaisu on nimittäin tehty vain hyvin tarkoin rajatuissa tilanteissa, kun on uhannut vakavien taloudellisten seurausten vaara, joka on johtunut erityisesti vilpittömässä mielessä perustettujen sellaisten oikeussuhteiden suuresta määrästä, joissa on nojauduttu pätevästi voimassa olevana pidettyyn säännöstöön, ja kun on ollut ilmeistä, että objektiivisesti perusteltu ja huomattava epävarmuus yhteisön oikeussääntöjen sisällöstä on saanut yksityishenkilöt ja kansalliset viranomaiset toimimaan yhteisön oikeussääntöjen vastaisella tavalla, jolloin epävarmuutta on mahdollisesti lisännyt myös muiden jäsenvaltioiden ja komission menettely (asia C-359/97, komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, tuomio 12.9.2000, Kok., s. I-6355, 91 kohta).

58 Vaikka oletettaisiin, että EY 226 artiklan perusteella annetuilla tuomioilla on samat vaikutukset kuin EY 234 artiklan perusteella annetuilla tuomioilla ja että oikeusvarmuutta koskevien seikkojen johdosta kyseisten tuomioiden ajallisten vaikutusten rajoittaminen saattaisi näin ollen poikkeuksellisesti olla tarpeen (ks. asia C-178/05, komissio v. Kreikka, tuomio 7.6.2007, Kok., s. I-4185, 67 kohta; asia C-475/07, komissio

v. Puola, tuomio 12.2.2009, 61 kohta ja asia C-559/07, komissio v. Kreikka, tuomio 26.3.2009, 78 kohta), on riittävää todeta, ettei kyseinen hallitus ole kirjelmissään tai istunnossa pyrkinyt mitenkään osoittamaan, että on olemassa vaara vakavista taloudellisista seurauksista.

59 Suomen tasavallan vaatimus, joka koskee tämän tuomion ajallisten vaikutusten rajoittamista, on näin ollen hylättävä.

60 Edellä esitetystä seuraa, että Suomen tasavalta ei ole noudattanut EY 26 artiklan, yhteisön tullikoodeksin 20 artiklan ja näin ollen yhteisön tullitariffin mukaisia velvoitteitaan, koska se on vapauttanut puolustustarvikkeiden tuonnin tullista vuosina 1998–2002, eikä se ole myöskään noudattanut asetuksen N:o 1552/89 2 ja 9–11 artiklan ja asetuksen N:o 1150/2000 samojen artiklojen mukaisia velvoitteitaan, koska se on kieltäytynyt laskemasta, toteamasta ja asettamasta komission käyttöön tuontiin liittyviä omia varoja ja koska se on kieltäytynyt maksamasta viivästyskorkoa siitä, että mainittuja omia varoja ei ole asetettu komission käyttöön.

Oikeudenkäyntikulut

61 Työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska

komissio on vaatinut Suomen tasavallan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja Suomen tasavalta on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

62 Työjärjestyksen 69 artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan Tanskan kuningaskunta, Saksan liittotasavalta, Helleenien tasavalta, Italian tasavalta, Portugalin tasavalta ja Ruotsin kuningaskunta, jotka ovat olleet asiassa väliintulijoina, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Suomen tasavalta ei ole noudattanut EY 26 artiklan, yhteisön tullikoodeksista 12.10.1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 20 artiklan ja näin ollen yhteisön tullitariffin mukaisia velvoitteitaan, koska se on vapauttanut puolustustarvikkeiden tuonnin tullista vuosina 1998–2002, eikä se ole myöskään noudattanut yhteisöjen omista varoista tehdyn päätöksen 88/376/ETY, Euratom soveltamisesta 29.5.1989 annetun neuvoston asetuksen (ETY, Euratom) N:o 1552/89, sellaisena kuin se on muutettuna 8.7.1996 annetulla neuvoston asetuksella (Euratom, EY) N:o 1355/96, 2 ja 9–11 artiklan ja yhteisöjen omista varoista tehdyn päätöksen 94/728/EY, Euratom soveltamisesta 22.5.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1150/2000 samojen artiklojen mukaisia velvoitteitaan, koska se on kieltäytynyt laskemasta, toteamasta ja asettamasta komission käyttöön tuontiin liittyviä omia varoja ja koska se on kieltäytynyt maksamasta viivästyskorkoa siitä, että mainittuja omia varoja ei ole asetettu Euroopan yhteisöjen komission käyttöön.

2) Suomen tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

3) Tanskan kuningaskunta, Saksan liittotasavalta, Helleenien tasavalta, Italian tasavalta, Portugalin tasavalta ja Ruotsin kuningaskunta vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Allekirjoitukset